Nr. 35. Sibiiu, Sâmbătă, 25 Martiu v. 1878. *Anul XXVI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidiecesane, Sbiiu, strada Măcelarilo 47.
Corespondențele sûnt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii neublicați nu se înapoiéză.

INSERȚIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de douĕ ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumerațiune nóuă
la
„Telegraful român“,

carele apare de **trei** ori pe sĕptămână, deschidem pe cuartalul al doilea cu prețul cel mai moderat care se póte vedé în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați pe ¼ de an, al căror abonament se sfĕrșesce cu ultima Marțiu, a'și înnoí din vreme abonamentul pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârdia cu espedarea foiei*). Acei on. dd. cari prenumeră de nou, să nu întârdie pentru ca editura să se pótă orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trămit mai cu înlesnire prin asignațiuni postali (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumĕrantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime să fie scrise bine ca să se pótă cetí.

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiiu.

*) O înlesnire fórte mare în espediațiune se face prin lipirea unei fâși de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Când voiam a începe revista nóstră primim avisul, că în ședința de Mercuri a casei deputaților din Budapesta sûnt anunțate dóuĕ interpelațiuni, îndreptate către ministrul president Tisza. Una este interpelațiunea dep. Banhidy și privesce cestiunea Basarabiei. Alta este interpelațiunea dep. Irányi și privesce tratatul de pace de la San-Stefano.

Baronul Bela Banhidy dice în introducerea interpelațiunei, că este sciut, că Rusia 'și dă tótă silința a reocupa teritoriul așa numitei Basarabie românesci, pe care a fost silită în urma tratatului dela Paris a'l cede României, cu tóte că țarul, cu ocasiunea declarărei resbelului, a declarat solemn, că nu voiesce să anecteze în Europa nici un palmac de pământ. După părerea interpelantului, nu se póte trage la îndoială, că este în interesul cel mai momentuos pentru monarchie, ca Rusia să nu-și așede la gurile Dunărei punctul sĕu de gravitare și să pericliteze navigațiunea pe Dunăre și comerciul din monarchie. Este dară și în interesul monarchiei ca România să fie spriginită contra apucăturilor rusesci, asigurându-se intregitatea teritoriului. Interpelantele se reține dela o motivare mai pe larg și se adreséză către ministrul president cu următórea interpelațiune:

„Are de cuget dl ministru president ca, în puterea influinței date de lege, să lucre într'acolo, ca intregitatea teritoriului României să fie asigurată?“

Interpelantul face după acésta unele observări relative la schimbările de pe peninsula balcanică, în urma tratatului dela San-Stefano, și recomândă a se paralisa acolo deoparte influința rusésca, de altă parte însĕ întinderei puterei rusesci a i se pune stavilă odată pentru totdeuna.

Dacă cestiunea Basarabiei s'ar deslega după placul Rusiei, interesele monarchiei ar fi adenc atacate.

Interpelantele rĕspunde la întrebarea ce și o pune însuși, pentru ce se țermuresce numai la cestiunea Basarabiei, cam în următórele:

România a chiemat monarchia într'ajutoriu și, în necasul ei, a căutat simpatiele capitalei Ungariei. Atitudinea României s'a schimbat în dilele desamăgirilor. Interpelantul vede un fenomen îmbucurătoriu în deșteptarea națiunei române spre a cunósce, că un inimic comun amenință patria nóstră și pe România, și că Românii numai de aici pot aștepta vre-un bine și sûnt avisați numai la noi. Înțelepciunea pretinde a nu lăsa ca Ungaria să fie pustia, în care să resune glasul Românilor. De aceea, interpelantul se simte îndreptățit a apela la casă, ca și de pe băncile ei să se audă un glas de simpatie.

România se simte motivată a se apropia de noi, continuă interpelantul, ar fi irațiunal a ne îndoí de sinceritatea ei și a o respinge. —

Interpelațiunea acésta este subscrisă de 28 deputați, între cari, lu cru memorabil, Români sûnt numai George Stupa și Iosif Nistor.

Asteptăm cu viu interes respunsul la acéstă interpelațiune. Din respunsul acestei interpelațiuni se va vedé spiritul ce domnesce în cercurile guvernamentali, încât privesce pe România.

Despre misiunea ministrului Brătianu în Viena se pronunță telegramele fórte pe scurt. „Misiunea a succes“, este laconica frasă cu care caută telegramele a mulțămí pe publicul curios. În ce se cuprinde succesul nu se spune. „Ellenör“, dacă i putem da credĕmênt, este încât-va mai esplicit. Între alte, dice, Bratianu are și misiunea de a pregătí pe cercurile „dispunĕtóre“ din monarchia nóstră pentru eventualitatea, că la cas când Rusia s'ar încerca a desarma armata română, acésta să'și căute scăparea pe teritoriul nostru.

Cu alte cuvinte, acésta mai însemnéză, că România oferă din parteși alianță armată. Mai departe dice „Ell.“, că dacă s'ar întêmpla o ruptură între Români și Ruși guvernul austro-unguresc ar priví cu totul altmintrea presența Rușilor în România, decum o a privit pe timpul convențiunei între România și Rusia. Este mai mult decât probabil că vederea acésta va avé o influență modificătóre asupra ținutei nóstre, termină „Ell.“

Diarele din London de Mercuri diminéța sûnt inspirate de un ton fórte marțial. — Numai facênd Rusia concesiuni se póte încungiura resbelul.

Basarabia.

V.

Vécul al opt-spre-decelea.)*

Am dis într'un rênd, că ori-câte picături de silnicie ar fi căduț în isvorul limpede al dreptului nostru istoric asupra Basarabiei, vremea a trebuit să le mistue și să le așeze și că de la un rênd de vreme încóce, isvorul a trebuit să curgă din nou limpede, ca și mai înainte.

În vécul al 14-lea vedem pe Mircea întinderdu-și domnia până la Nistru, în al 15-lea vedem pe Moldoveni coprindênd cu cetăți însemnate și avute întreg teritoriul dintre Prut și Nistru, în al 16-lea cetățile Chilia și Cetatea-Albă sûnt sub dominație turcéscă, însă numai cu circumscripția, militară, în al 17-lea Tătarii apar și dispar din Bugeac, iar paralel cu viața călĕtóre și nestatornică a acestor nomadi, vedem cum Românii din aceste locuri 'și urméză înainte viața lor de popor statornic avênd o mitropolie proprie la Brăila, zidind biserici, trăind cum trăiseră înainte ca proprietari legitimi ai acestor locuri.

Ce ne va mai dovedí vécul al opt-spre-decelea?

Isvórele istorice ale acestui véc apropiat trebue să fie neapĕrat fórte limpedi și asupra ori-carei îndoieli. Cronicarii nostri, cari descriu acest véc, au trăit în lăuntrul lui, ei nu sûnt copiatori de isvóde bĕtrâne ci martori oculari ai evenimentelor; luptele și învoelile Ecaterinei a II cu împĕrăția turcéscă stau deschise și pe față, nefiind nici un punct, care ar admite controversă; în predmetul cesiunei Bucovinei avem corespondența dintre Thugut, ambasadorul austriac la Constantinopole și Kaunitz, cancelariul Imperiului habsburgic; cu un cuvênt materialul se grămădesce înaintea nóstră și nu mai avem nevoe de a face

*) În nrul trecut s'a pus din eróre vécul al șase-spre-decelea în loc de al șepte-spre-decelea, ceea ce se îndréptă acum. Red.

FOIȚA.

Cerșitórea de pe Pont des Arts.

(Traducere din W. Hauff: *Novele*).

(Urmare.)

XIII.

„Rudeniile mele?“ dise ea cu lacrimile în ochi. „Ah, acésta tocmai e nenorocirea mea că, n'am rudenii. Cât de fericiți sûnt aceia, cari pot să reprivéscă asupra unui șir întreg de némuri, cari prin legături de înrudire sûnt legați de ómeni buni; cât de plăcute sûnt cuvintele unchiu, mătușe; într'ênșii aflăm aprópe un al doilea tată, o a dóua mamă, și apoi cu desevîrșire în numele frate, ce farmec nu zace într'ênsul! Ah, dacă a-și fi în stare să pismuesc pre cine-va, adese ași fi pismuit pe cutare sau cutare fată, care avù un frate; el e prietenul ei, apĕrătorul ei cel mai intim, cel mai firesc și cel mai credincios“.

Fröben se mișca neliniscit pe scaun încóci și încolo; chiar fără voia sa el atinse în peptul Iosefei o córdă, care respunse prin vibrațiuni dureróse; simți că'l așteptau descoperiri, trebuiau să'l neliniștéscă. El tăcea, când ea, ștergêndu'și lacrimile, urmà a dice:

„Sórtea m'a cercat pre mine de multe ori în feluri fórte ciudate. Eu am fost unicul copil la părinți, și astfel am fost lipsită de marea binefacere, de a avé frățini; noi trăiam între ómeni străini, și așa nu aveam nici rudenii. Tatăl meu părea a nu trăí tocmai în cea mai bună armonie cu ai sĕi din Sviția; căci mama mea 'mi spunea adese că, ei erau supĕrați pe dênsul, din pricină că, el o luase pre ea de soție, ér nu pre o domnișóră bogată svițerană, pre care voiau să i-o pună după cap. Pre tatăl meu încă'l vedeam rar; el era la armată, și DTa scii, cât de neliniscite erau vremile sub împĕratul. Așa nu aveam pre alt cine-va, decât pre buna mea mamă, și ea, într'adevĕr 'mi înlocuia tóte rudeniile. Dar întêmplându-se ca, ea să móră, eu, vedi bine, rĕmăsei singură și părăsită în acéstă lume; căci între miliónele de ómeni nu era nime, la care să mĕ fi putut duce dicênd: Au murit cei ce mĕ nutriau și mĕ ocrotiau, fi-ți voi acum părinții mei!“

„Și mama DTale nu se numia dar Tortosi?“ întrebà Fröben.

„Eu nu-i diceam, decât mamă, și nici odată ea nu vorbise cu nime despre impregiurările ei din trecut; ah, când mĕ făcui și eu mai mare, ea totdeuna era așa de bolnavă! Tatăl meu ii dicea numai Laura, și în puținele documente, ce se aflară după mórtea ei, ea se numesce Laura de Tortheim“.

„Ei bine! rĕspunse Fröben vesel, e lucru clar ca lumina sórelui; Laura se numia mama DTale, Tortheim nu e alt ce-va ca Tortosi, nume, ce fugarii nostri l'au preschimbat, Tannensee se numia acel căpitan în Valencia, el este tatăl DTale, colonelul Tannensee; mai mult încă: nu diceai chiar și DTa că, acest chip sémênă pe deplin cu mama DTale Laura, și nu recunoscù scumpul meu prietin Don Pedro în original pre Dómna Laura a sa? Acum nu mai ești singură, ai cel puțin un vĕr, un om prea bun, pre Don Pedro di San Montanjo Ligez! O, cum se va bucura prietenul meu de rudenia sa renumită!“

„O Dumnedeule, bărbatul meu!“ strigà ea în durere ascundêndu-și fața în mărămă.

Fröben nu înțelegea, cum ea póte să privéscă acest lucru altcum ca dênsul; el în tóte aceste nu vedea, decât bucuria lui Don Pedro, de a afla o fiică a iubitei sale Laure. El era bogat, necăsătorit, era tot așa de entusiasmat pentru verișóră-sa ca și mai nainte, prin urmare combinà Fröben și o moștenire frumósă din aceste împregiurări particulare. El apucà mâna Iosefei, i-o trase de pe ochi; ea plângea cu amar.

„O, DTa cunosci rĕu pre Faldner dise ea, „dacă credi că, el va fi plăcut mișcat de aceste presupuneri! DTa nu-i cunosci neincrederea lui. Tóte

judecăţi prin analogie de casuri, căci evenimentele însile pórtă pe ele pececari nu se pot nici nega, nici discuta chiar.

În acest embarras de richesse trebue cu tóte acestea să ne mărginim la puţine.

La 1716 urméză cérta între Iorest, episcopul Huşilor şi Ioanichie, mitropolitul Proilavului pentru hotarele eparchielor acestor două scaune.

Cérta e anume pentru Dubăsari — dincolo de Nistru — şi satele Sultan-Cîslaşi şi Musaip-Cîslaşi din Bugeac. Numele satelor sûnt evident tătăresci, dar populaţia e creştină, deci română, îndată ce vedem doi episcopi creştini purtând proces pentru ele.

Dar înaintea cui se judecă procesul? Póte înaintea Sultanului sau a — Hanului Tătăresc?

Ioanichie, mitropolitul Brăilei vine la Iaşi şi se tânguesce Domnului Moldovei Mavrocordat în acéstă cestiune. Mavrocordat dă casul în tratarea unei feţe bisericesci, a patriarchului Samuil. Patriarchul, în presenţa sfatului ţérei şi a părţilor litigante, găsesce cu cale, că Dubăsarii, nefiind din hotarul Moldovei, să remână sub juridicţia mitropolitului de Brăila, iar cele două sate din Bugeac să remână sub ascultarea episcopului de Huşi.

Amêndoi episcopii 'şi dau înscrisuri, conforme acestei hotărîri.

Iată înscrisul lui Iorest, episcop de Huşi:

„ — venind Sfinţia Sa Părintele Ioa„nichie aici la Iaşi au eşit la Măria „Sa luminatul nostru Domn Nicolaiu „Alexandru Voevod (Mavrocordat) şi „Măria Sa ne-au poruncit să mergem „la fericitul Părintele Papa şi Patriarch „de la Alexandria Kyr Samuil, ca să „ne îndreptăm şi mergând înaintea „Sfinţiei Sale, fiind acolo şi Dumnea„lor Boiarii cei mari, şi luându-ne sama „Sfinţia Sa Patriarchul, ne-am aşedat „frăţeşte şi cu pace într'acestaşi chip, [illegible] „sub ascultarea a episcopiei de Huşi „şi să remâe sub ascultarea a mitro„poliei de Brăila, nefiind pe hotarul „Moldovei, nici să le dăm mirul, nici „blagoslovenia. Iară pentru Sultan„Cîşlasi şi pentru Musaip-Cîşlasi ca să „fie tot sub ascultarea Huşilor precum „a fost şi până acum, şi aşa am pri„mit amêndoi pe acéstă aşedare şi îm„părţélă etc.“

Peste patru-spre-ţece ani, la 1730, domnesce în Moldova Grigorie Ghica bătrânul.

În acest an urméză punerea la cale a Tătarilor din Bugeac. Mangli-Gherei-Han din Crîm cere dela Pórtă să mijlocéscă pe lângă scaunul Moldovei, ca Tătarii să capete Bugeacul în arendă, căci n'au nici un fel de rost. Printr'un înscris, iscălit de toţi mărzacii din Bugeac, adecă de tóte capeteniile, ei lămuresc raportul, în care [illegible]

Pentru mai mare vedire a lucrului, reproducem întreg zapisul Tătarilor Nohai dat la mâna lui Grigore Vodă.

Pricina acestui zapis este precum în anul 1141 (al Hegirei, de la Hristos 1730) Măria Sa înălţatul şi milostivul stăpânul nostru Mengli-Gherei Han, trimiţênd arz la împerăţie, pentru ca să ni se orânduiască din pământul Moldovei loc de aşedământ şi de păşunarea bucatelor, după arzul Măriei-Sale şi cu ştiinţa Măriei-Sale Domnului Moldovei, orênduindu-ni-se cu ferman Împerătesc din pământul Moldovei 32 césuri dealungul şi două césuri de-a curmezişul, care loc, fiind din început chiar loc moldovenesc şi de folosul şi hrana pământului Moldovei; Măria Sa Hanul împreună cu Măria Sa paşa, păditorul Tighinei cu hatişerif împărătesc au hotărît şi au mĕsurat şi au lămurit hotarul acestui loc mai sus pomenit; orênduit pentru cei ce vor locuí pe acel loc al Moldovei 23 césuri dealungul şi două césuri de-a curmezişul, să dea osebit de uşurul ce este obicinuit plată, chirie pentru loc. Care legătură noi am primit, adecă pentru Nohaii, ce vor locuí pe acel loc al Moldovei să-şi dea uşurul şi hacul pământului şi tótă plata deplin, şi cu învoinţa nóstră şi a tuturor bătrânilor nostri făcutu-s'au şi hoget după legea nóstră, întru care s'au însemnat tóte legăturile acestea, cu carele noi toţi ne-am legat şi am primit; după cum însemnéză hogetul, aşedate fiind aceste tocmele şi orânduele, noi toţi aşedându-ne ca să locuim pe partea locului Moldovei, unde ni s'au poruncit.

Însă cunoscênd noi, că pentru păşunatul dobitócelor nóstre om avea lipsă şi strimtóre, ajuns'am cu rugăminte la divanul Măriei Sale Hanului [illegible] cucerindu-ne ca să ne isprăvéscă puţină nevoie numai pentru dobitóce şi păstorii nostri să se pótă păşuna pe une părţi de loc a Moldovei, de pe care ne-am rădicat noi, fiind acele părţi de loc de acéstă dată nelocuite de raeaoa Moldovei, şi deşerte aflându-se acele părţi de loc, ne-am rugat, ca să avem voe a ne păşuna dobitócele nóstre o samă de vreme. Deci Măria Sa Hanul, milostivindu-se asupra nóstră, trimes'au cătră Măria Sa Domnul Moldovei cinste iarlâcul Măriei Sale şi despre partea nóstră, a Nohailor, pe Kaspolat-Mârza anume şi pe Cantemir-Mârza şi pe Iş-Mârza şi pe Sultanul-Mambet-Mârza, împreună cu omul Măriei-Sale, cu pofta pentru acéstă ispravă; cari, împreunêndu-se cu Măria Sa Domnul Moldovei şi arătându-se pofta şi rugămintea nóstră, respunsule-au Măria Sa, cum că acele locuri sûnt pentru trebuinţa locuitorilor Moldovei şi pe urmă pe acele locuri este să se aşeze şi să lăcuiéscă raeaoa Moldovei.

Într'acesta chip arĕtându-le Măria Sa Domnul Moldovei, Mărzacii acei de mai sus pomeniţi, vechilii nostri rĕspunděnd într'acesta chip, s'au apucat, de vreme că acele părţi de loc, pe care noi să ne păşunăm dobitócele se află deşerte de acéstă dată de locuitori, pe acele părţi de loc poftim să ni se dea voie de păşunat o samă de vreme; éră în părţile, ce vor fi trebuitóre pentru locuitorii Moldovei să nu ne atingem, ce numai să păşunăm în părţile unde ne vor arĕta ispravnicii şi zapcii marginilor Moldovei, iară preste voia lor să nu avem a călca aiurile şi despre cari ne-ar arĕta eică este de trebuinţă locuitorilor Moldovei îndată fără nici o întârdiere să avem a ne ridica dobitócele.

Şi osebit de acésta, apucându-ne noi să dăm Măriei Sale Domnului Moldovei alăm îndoit pe bucatele nóstre, Măria Sa plecând cătră poftă şi porunca (?) Măriei Sale Hanului şi sfătuindu-se la acésta şi cu ai sĕi boeri ai Moldovei, într'acest chip au dat rĕspuns, ḑicênd: precum pentru păşunea dobitócelor de vom cumva păşí noi preste legăturile şi aşedămêntul ce se însemnéză mai jos, nici un ceas să nu ne lase dobitócele pe locurile Moldovei să le păşunăm; aşişderea şi dobitócele nóstre să aibă a se păşuna numai pe acele părţi de loc, care ne ar arĕta dumnialui sărdarul şi dumnialui căpitanul de codru şi afară din cuvêntul acestor boeri a Măriei Sale nici un paş să nu păşim, nici să facem cât de puţină supĕrare cuiva, nici să cutezăm a face pe pământul Moldovei lăcaş sau sălaş pentru păstorii nostri, ce numai să aibă a-şi purta păstorii nostri după obiceiul lor câte o oba în eare; iară din oba afară pe locurile acele să nu fim volnici a bate par sau ţĕruş, fără decât vitele nóstre, fiind la iernatec şi fiind trebuinţă pentru viţeii nostri să stea sub acoperemênt, numai pentru viţeii nostri să avem voe din începutul iernii până în sfĕrşit, a ne urzí pe locurile, unde ne ar arĕta zapcii Măriei Sale, câte o colibă, ce se chiamă tătăresce aran; noi singuri să avem a le urzí la începutul iernii şi iară noi singuri să avem a le strica la sfĕrşitul iernii. Iară de nu le-am strica, pe cum ne apucăm, ómenii Măriei Sale să aibă a le da foc şi a ne ridica cu totul.

Aşişderea şi din stăpânii dobitócelor, cari ar avea dobitóce la iernatic sau la vĕratic, mârzaci fiind, sau Kara-Tătari, fiind trebuinţă să-şi cerceteze dobitócele, de ar vrea să mérgă la dobitóce să le vadă, să aibă ântâiu a merge la boerii Măriei Sale diregătorii marginilor, adecă la serdarul şi la căpitanul de codru şi la părcălabul de Lăpuşna, şi arĕtând şi nevoia şi trebuinţa lor ca să mérgă să şi vadă dobitócele acolo unde se păşunéză, aşa cu sciinţa lor să aibă voie a merge; iară fără de voie şi cuvêntul acestor boieri nimeni din noi să nu aibă voie a călca pe părţile Moldovei.

Iară de s'ar afla cine-va din Nohai cu pricina dobitócelor să vină pe locurile Moldovei, ori păstorii nostri cu vre-un chip de s'ar ispití a face vre-un supĕr odăilor sau fênaţelor răielii locuitorilor Moldovei, sau de s'ar afla cine-va din Nohai sau dintr'alţii şi s'ar ispití a face cât de puţin val sau cât de puţină stricăciune fênaţelor, odăilor, dobitócelor, pânilor sau sĕmănăturilor, unul ca acela să aibă a se prinde şi legat să se trimită la Iaşi şi acolo să i se dea certare precum se cade.

Şi pe locurile, unde s'ar păşuna vitele nóstre, ori când ne ar arĕta şi ne ar ḑice boierii ce s'au ḑis mai sus, cumcă părţile acele sûnt trebuitóre pentru locuitorii Moldovei, îndată să avem a ne ridica dobitócele de acolo fără nici o întârdiere şi price.

Iar pentru alămul îndoit apucându-ne noi ca să dăm Măriei Sale Domnului Moldovei, Măria Sa n'au primit a ne lua alăm îndoit şi ne au arĕtat, că gândul M. S. nu este să ia dela noi alăm îndoit, nici se lăcomesce a lua dela noi bani îndoiţi pentru păşunatul vitelor nóstre; ce numai pe cât însemnéză în hoget atâta primesce şi Măria Sa să ia dela noi. Pentru care şi noi ne am apucat ca să dăm deplin precum însemnéză în hoget, tóte deplin fără nici o pricină şi preget şi afară din hotarul acesta la nimica să nu păşim, nici câtu-i o palmă de loc, nici prin dobitócele nóstre să nu avem a supune, şi a tăinuí dobitócele răielii sau a neguţătorilor.

Şi dintr'aceste legături, din tóte câte s'au pomenit mai sus, de vom păsí cât de puţin şi de n'am păḑí aceste legături tóte, să aibă voie Măria Sa a ne scóte tóte dobitócele afară de pe locul Moldovei.

Deci într'acest chip, ca cela ce ne este nóuă în folos, după bună şi înaltă socotélă a Măriei Sale Hanului, vechilii nostri viind cu rĕspuns înaintea Măriei Sale Hanului, înaintea divanului Măriei Sale, noi toţi am primit acéstă legătură şi acest rĕspuns, ce ni l'au dat despre partea Măriei Sale Domnului Moldovei, şi tóte le-am primit noi cu toţi Mărzacii şi bĕtrânii Nohailor şi ne-am apucat, că de vom păşí cât de puţin de hotarul acestui zapis, Măria Sa Domnul Moldovei să aibă a ne goní dobitócele preste hotarul cel de dóuĕ césuri. Într'acest chip ne-am legat cu toţii cu acest temesuk al nostru, carele pentru ca să fie tare şi încredinţat, că cu sciinţa şi cu pofta nóstră a tuturor s'au scris şi s'au alcătuit şi s'au dat la mâna Măriei Sale Domnului Moldovei lui Grigorie Vodă, la mijlocul luminei lui Sefer în anul 1142.

Iscăliţi: — Şitak-beiu, Ismail-mârza, Batâr-mârza, Kelmehmet, Dokuz-olu, Aslan-olu, Nevrut-mârza, Hagi-beiu-mârza, Aslan-mârza, Giaun-mârza, Mamai-olu, Kazi-olu, Azamet-olu, Ali-olu, Iskender-mârza, Iusuf-beior, Hagi-beiu-mârza, Kan-mârza-olu, Mehemet-olu, Beiu-mârza-olu.

Din acest document neprețuit, plin de naivitate şi de tautologii, se vĕd următórele lucruri:

1) că Tătarii erau supuşi străini ai Hanului din Crîm;

2) că li se orênduesce loc de aşedământ şi de păşunare lung de 32 césuri, lat de 2 césuri, drept care ei i şi ḑic Buceag, adecă colţ de pământ;

3) că până la acest inscris ei plătiau Moldovei dóuĕ dări numite: uşurul şi hacul, fiind din început chiar loc moldovenesc şi de folosul şi hrana pământului Moldovei;

4) că de acum vor plătí deosebit şi chirie pentru loc, va să ḑică o a treia dare;

5) că afară de aceste locuri de aşedare (60 de mile pătrate) mai cer permisiunea de a păşuna şi pe alte locuri deşerte şi că pentru un asemenea beneficiu vor să plătéscă alăm îndoit;

6) că li se dă permisiune, însă să n'aibă voie a zidí lăcaş sau sălaş, nici a bate par sau ţĕruş în pământ ci numai sub cort să pótă locuí. Făcênd bordeiu pentru iarnă, să'l ridice primăvara, căci altfel diregătorii Domnului moldovenesc vor da foc bordeelor şi-i vor alunga;

7) că fără voia d-sale serdarului şi a căpitanului de codru să n'aibă voie nici să-şi visiteze vitele;

8) că îndată ce li s'ar poruncí să părăséscă păşunea, s'o şi părăséscă fără întârdiere şi price;

9) că făcênd stricăciune sau val fênaţelor, dobitócelor, odăilor, pânilor sau sĕmănăturilor, să fie prinşi, legaţi, trimişi la Iaşi şi pedepsiţi;

10) că nu vor mai tăinuí (vorbă subţire pentru fura) vitele raielii sau neguţătorilor;

11) că ori când n'ar îndepliní obligaţiunile lor, dobitócele lor să fie alungate preste hotarul cel de dóuĕ ceasuri.

Ciudaţi *possesseurs légitimes!*

Sub aceste condiţiuni grele Tătarii rĕmân ca arĕndaşi ai Buceagului, pe un petec de pământ de 60 de mile pătrate, pentru care plătesc dări domniei Moldovei. Pe acest petec se judecă între ei, dar făcênd neajunsuri cât de mici moldovenilor, sûnt judecaţi la Iaşi de judecătorii ordinari ai ţĕrii. Păşunându-şi vitele n'au voie nici ţĕruş în pământ să bată, necum să-şi facă casă.

De aceea nu-i mirare, că renumiţii generali Rumianţof şi Şumarof i-a găsit sub corturi. Numai cortul, pe care'l ducea în car, avea permisiunea de a'l întinde dincolo de petecul Bugeacului.

În sfîrşit Ruşii i-au dat pe bieţii noştri arendaşi afară, făcênd ast-fe pagubă visteriei. Dacă esistă pe atunc

au să mérgă numai mersul lor obicinuit, tóte să fie în regulă şi după cum se cuvine, şi ori-ce lucru estraordinar el il uresce din profundul inimei sale. Eu trebuì“, urmà ea cu amărăciune, „eu trebuì să o privesc ca un act de graţie că, el, omul cel bogat şi vĕḑut, mĕ luà de soţie, că se mulţămì cu puţinele documente, ce i le puteam da despre familia mea. „Nu sûnt silită“ strigà ea plângênd şi mai tare, „nu sûnt silită a'l auḑí aprópe în fie-care ḑi ḑicênd că el s'ar fi putut înrudí cu familiele cele mai cu vaḑă, că ar fi putut să'şi ia de soţie pre cutare sau cutare domnişóră bogată? Nu mi-o spune el, de câte ori se supĕră pre mine, că titlurile mele de nobilime ar fi nóuĕ, că despre nénul mamei mele nu se scie nimica, şi unii din familia Tannensee din Svi- s'ar fi lĕpădat chiar de cuvênţe- de şi s'ar fi făcut neguţători?“

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

o administraţie a domeniilor statului, ar fi protestat şi i-ar fi luat sub scutul articolului cutăruia din codul civil. Dar bietul Chiel-Mehmet, iscălit al patrulea în înscris, nu scia să-şi ea advocaţi şi să se judece pe la Curţi şi Tribunale; de aceea l'au şi tuns Ruşii. E drept că Chiel-Mehmet nici n'avea mare cheltuială la tuns.

Dar să lăsăm pe Tătari de o parte şi să ne întórcem la alt şir de idei. În vécul al opt-spre-ḑecelea se începe înrîurirea politicei rusesci în provinciile turcesci sau atêrnătóre de Turcia.

După ce Petrul cel Mare câştigase bătălia de la Pultava Constantin Basarab-Brâncoveanu trimite soli la dênsul si-i promite ajutor în contra Turcilor. Constantin Brâncoveanu era în genere un om, care promitea multe şi voia să aibă în tóte părţile razim. El sta în corespondenţă secretă cu tótă lumea, până ce Pórta i-a aflat aceste din urmă uneltiri şi a hotărît stingerea celor din urmă Basarabi. Dimitrie Cantemir, crescut la Constantinopole şi creḑut credincios Turcilor e trimis domn în Moldova; dar acesta în loc să lucreze în favorul Turciei incheie cu Petru-cel-Mare un tratat de alianţă, ratificat la Lusk (13 Apriliu 1711). Prin acest tratat de alianţă Petru se obligă de-a restabilí vechile margini ale Moldovei. La 14 Maiu acelaşi au Cantemir publică proclamaţia sa, în care ḑice că Petru s'a obligat a restituí Moldovei părţile usurpate de Turci şi a întreţine cu cheltuiala sa o armată moldovenéscă de 10,000 de ómeni. Se scie ce trist sfîrşit au avut acea campanie ruséscă, care s'au încheat printr'o umilitóre pace, prin care Rusia a consimţit a înapoia Azovul, a distruge portul de Taganrok, a risipí tóte cetăţile de la graniţele Turciei.

Dar pe Români i-a costat şi mai mult pasul pripit al învĕţatului Cantemir. Constantin Brâncoveanu a fost tăiat impreuna cu tótă familia iér de la 1716 încóce venì pentru noi vécul de tină al Fanarioţilor. Tot în acest véc înriurirea Rusiei în principate cresce din ce în ce.

Deja prin art. 2 al tratatului de la Constantinopole (5 Noemvrie 1728) Petru-Cel-Mare 'şi asigură óre-care înriurire asupra creştinilor din Orient. În vremea impĕrătesei Anei (1730—1741) emisarii mareşalului Münich repândesc aur şi proclamaţiuni prin provinciile Turciei, sub domnia Elisabetei (1741—1762) emisarii se îmulţesc, până ce în sfârşit sub Ecaterina II (1763—96) politica ruséscă în Orient s'au copt cu desevêrşire.

În 1769 Rusia declară resboiu Turciei, Galitin ocupă Hotinul; în Fevruarie 1770, boerii Moldoveni şi munteni jură credinţă Ecaterinei, în 1771 feld-mareşalul Rumianţof stabilesce câte un guvern provisoriu în fie-care principat, iér Ecaterina doresce unirea principatelor sub un rege, care era să fie Stanislaus August Paniatowski. În congresul de la Focşani din 1772, Rusia pretinde ca principatele să fie declarate independente sub garanţia mai multor puteri ale Europei. În fine la 1774, se încheie pacea de la Cuciuc-Cainargi, în care (art. 16) se stabilesce, că principatele vor primí înapoi terenurile pe nedrept usurpate de turci dimpregiurul cetăţilor Hotin, Bender, Akerman, Chilia, Brăila s. a.

În genere interregnul din vremea ocupaţiei rusesci de la 1769—1774 e cel mai caracteristic pentru vederile de atunci a Rusiei. Ea voia o Românie unită care s'ajungă de la Nistru până în Carpaţi. Pe monetele bătute pentru principate, marca Moldoşi a Ţerii românesci sûnt împreunate sub o singură coróná. Rusia cerea derimarea întăriturilor de la Hotin, Bender şi Cetatea-Albă şi împreunarea acestor oraşe cu Moldova, iér a Brăilei cu ţara Românéscă. Corespondenţa lui Thugut cu Kaunitz dovedesce acésta cu asupra de mĕsură, ca şi tratările din congresul de la Focşani, ca şi candidatura lui Stanislaus August, care — si fata favissent — era să fie cel dintâiu rege al României unite. Deosebirea numai e, că României de pe atunci i s'ar fi lăsat cu drăgă inimă petecul de pământ de la gurile Dunării, pe când celei de aḑi — nu.

Dar politica înaltă nu ne preocupă. Noi am urmărit până acuma firul roşu al dreptului neschimbat a Moldovei asupra Basarabiei, întru cât el trăia în chiar consciinţa ţĕrii. De aceea venim iér la mitropolia Proilavei. În vremea acestui interregn Gavril, Mitropolitul Moldovei, în înţelegere cu Grigorie mitropolitul Ungrovlahiei desfiinţéză Proilavia şi reintegréză vechile eparchii române. Ţinutul Brăilei se dă episcopiei de Buzeu; ţinuturile Ismail, Reni, Chilia, Ackerman şi Bender episcopiei de Huşi, iér ţinutul Hotinului episcopiei de Rădăuţi. Mitropoliţii au şi aplicat hotărirea lor, înainte chiar de a supune disposiţia şi grafului Rumianţof, de la care însă, a primit în acéstă privinţă următóre deslegare printr'o scrisóre (românesce şi rusesce.)

Pré o sfinţele Archiepiscope şi Mitropolite al Moldoviei.

Al meu milostiv Archipăstoriu.

După socotinţa insciinţărilor Pré o Sfinţii-Tale şi a Pré-Sfinţitului mitropolit al Ungro-Vlachiei pentru eparchia Brăilei, şi eu aşa socotesc, că până se va face hotărire de la marea stăpânire, povĕţiuirea cea duhovnicéscă a acelor ţinuturi, a Ismailului, a Renilor, a Chiliei, a Ackermanului şi a Benderului s'au fost dat episcopului de Huşi. Iér ţinutul Brăilei episcopului de Buzĕu. Deci întru înplinirea acestora şi Prea o sfinţia Ta să binevoiesci a scrie celui mai mare povăţuitor a eparchiei aceea, după hotărirea bisericéscă şi politicéscă. Iér eu pentru insciinţarea la comandirii acelor ţinuturi am scris.

Al Pré o sfinţiei Tale plecat slugă,
subscris: *Graf Rumianţov.*

1773, Aprile 25.

În urmare acestei epistole Mitropolitul insciinţéză prin enciclică pe tótă tagma bisericéscă şi pe toti creştinii ortodoxi din ţinuturile anexate la eparchia de Huşi (Ismail, Reni, Ackerman şi Bender) că după înţelegerea cu Graful Petru Alexandrovici Rumianţof, ei pe viitor au a asculta de Innochentie, episcopul de Huşi.

Iétă dar o vĕdită continuitate de drept şi în vécul al opt-spre-ḑecelea şi o dovadă, că românii au persistat pe acele locuri, adecă în Basarabia nóstră de astăḑi. „Timpul.“

Preliminariele Tractatului de Pace.

(Urmare).

O comisiune turco-serbă asistată de un comisariu rus va stabilí în termin de trei luni frontierele definitive la faţa locului, regulând tot odată cestiunile relative la insulele riului Drina. Un comisar bulgar va fi admis pentru a participa la lucrările comisiunei, când ea se va ocupa cu regularea frontierei dintre Serbia şi Bulgaria,

Art. IV. Musulmanii cari posed proprietăţi în părţile anecsate la Sêrbia şi cari ar dorí a-şi ficsa reşidenţa lor afară din Principat, vor puté păstra averea lor imobilă dând'o în arêndă sau administrare altora. O comisiune turco-sêrbă asistată de un comisar rus va fi însărcinată cu putere suverană în decurs de doi ani pentru a decide cestiunile relative asupra averilor imobile musulmane.

Acéstă comisiune va fi ca şi chemata de a regula în decursul acelor trei ani modul licuidării averilor statului precum şi a fundaţiunelor piose (Vakouf) şi de a regula cestiunile, ce privesc interesele celor privaţi. Până la încheierea unui tractat direct între Turcia şi Sêrbia, carele va regula caracterul şi forma relaţiunelor între înalta Pórtă şi Sêrbia, supuşii sêrbi ce sûnt în imperiul otoman, ori acei ce vor călătorí, vor fi trataţi conform cu principiile generale ale dritului internaţional.

Trupele sêrbe vor fi ţinute de a evacua teritoriile necuprinse in delimitările de mai sus, în termin de 14 ḑile, de la subsemnarea preliminarielor de pace.

Art. V. Înalta Pórtă recunósce independenţa României, care va formula cerinţele sale de despăgubiri, în urma unei înţelegeri între ambele părţi. Până la o încheiere definitivă a tratatului direct între Turcia şi România, supuşii români din imperiul otoman se vor bucura de tóte drîturile ca şi cei a supuşilor puterilor europene.

Art. VI. Bulgaria se va constituí ca principat autonom şi tributar cu un guvernament creştin şi o miliţie naţională.

Frontierile definitive ale principatului bulgar se vor regula de o comisiune specială ruso-turcă înainte de evacuarea Rumeliei de cătră trupele imperiale ruse. Acéstă comisiune va lua în consideraţiune la faţa locului relativ la modificaţiunile ce au a se introduce la ficsarea frontierilor, principiul de naţionalitate, a majorităţii locuitorilor de prin districte limitrofe conform cu basa tratatului de pace, precum şi a necesităţilor topografice şi a intereselor practice de comunicaţiune a populaţiunilor locale.

Întinderea principatului Bulgariei este ficsată în tresuri generale pe harta alăturată, şi care va servi ca basă pentru definitiva stabilire a frontierelor. Părăsind noua frontieră a principatului sêrbesc, linia de frontieră din partea de la Vest va urma pe lângă Caza-Vrania până la munţii Karadagh. Întorcêndu-se spre Vest linia va urma frontiera vestică de la Cazas-Koumanovo, Kotochani, Kalcandelen, până la punctele Korab.

De aice trecênd rîul Volestchitza până la întrarea sa în Drina négră, întorcêndu-se spre sud trece Drina pentru a se întórce de aice pe lângă frontiera Vestică de la Caza Ochride spre Muntele Lina, şi va continua frontiera vestică de la Cazas-Gortcsa şi Starovo până la muntele Grauimos. După aceea frontiera va atinge prin lacul Kastoria fluviul Maglenitza şi după ce va fi mers pe lângă cursul rîului se va întórce la sud de Yanitza (Vardar Yenidje) pe la ambusurile Vardarului şi preste Galliko şi satul Parga şi Serai-Keni de aice prin mijlocul lacului Bechik-Guel la afluenţa rîurilor Strouma şi Karasson şi preste cóstele mărei până la Burn-Gurl; după aceea în direcţiunea Nord-vestică spre muntele Tschaltepe preste munţii Rhodope până la muntele Kruschosvo prin Kara Balkani, preste munţii Eschek-Kulatschi, Tschepelion, Karattolas, şi Tschiklar până la rîul Arda. De aice linia frontierei va fi trasă în direcţiunea oraşului Tschirmen lăsând la Sud oraşul Adrianopole prin têrgurile Sugutliu, Kara-haruza, Arnăutzeni, Azardji şi Enidje până la rîul Teflederessi. Continuând cursul rîului Tekederessi până la Lule-Burgas şi de aice preste rîul Sudjakdere până la satul Serguen linia de frontieră, va merge direct preste înălţimi spre Hakim-Labiassi ajungênd la marea Négră unde va finí. Va părăsí cóstele mărei la Mangalia dealungul frontierei de Sud a Sandjakului Tultscha şi se va termina la Dunăre de deasupra Rassovei.

Art. VII. Principele Bulgariei, va fi ales liber de populaţiune, şi va fi confirmat de cătră înalta Pórtă cu aderarea puterilor. Nici un membru din dinastiile domnitóre a puterilor mari europene nu va puté fi ales de Principe al Bulgariei. În cas când s'ar iví o vacanţă la tronul Bulgariei alegerea unui nou principe se va face tot în aseminea condiţiuni şi forme.

O adunare de Notabili ai Bulgariei va fi convocată la Philipopoli (Plovdiv) ori Tirnovo, înainte de alegerea Principelui sub controla unui comisar imperial rus în presenţa unui Comisar otoman, spre elaborarea unei viitóre organisaţiuni, corespundĕtóre precedenţiilor şi stipulaţiunilor tratatului de pace de la Adrianopole în anul 1830. În locurile unde Bulgarii vor fi amestecaţi cu Turci, Greci, Valachi (Koutzo-Vlachi) sau cu alte naţionalităţi, la alegeri se va elabora un regulament organic care va ţine cont de drîturile şi interesele [illegible]

Introducerea noului regim în Bulgaria şi privegherea asupra activităţei sale în timp de doi ani va fi încredinţată unui Comisariu imperial rus. La finele întâiului an după introducerea noului regim, şi după ce se pa fi dobândit o înţelegere între înalta Pórtă cu Rusia şi cabinetele europene se vor alătura, de se va găsi de cuviinţă, pe lângă Comisariul imperial rus alţi delegaţi speciali.

Art. VIII. Armata otomană nu va mai remâné în Bulgaria şi tóte cetăţile esistente vor fi derimate pe socotéla Guvernului local. Înalta Pórtă va avé dritul după bunul plac al sĕu de a dispune de materialul de resbel şi de cele lalte obiecte cari 'i aparţine, şi care ar fi rĕmas când s'a încheiat armisticiul la 19-31' prin cetăţi, astfel precum şi asupra acelor obiecte ce vor fi în pieţile — forte la Schumla şi Varna. Până la completa formare a unei Miliţie indigene, care ar fi suficientă pentru ţinerea ordinei publice, a asiguranţei, linistei, şi asupra numĕrului căruia se va obţiné o înţelegere între guvernul otoman şi guvernul imperial rus, trupele imperiale ruse vor ţiné ocupat teritoriul, dând la necesitate ajutor înarmat comisariului rus.

Acéstă ocupaţiune se va ficsa aprocsimativ pe terminul de doi ani.

Efectivul corpului de ocupaţiune rusesc se va compune din 6 divisiuni şi 2 divisiuni cavalerie, aceste corpuri vor sta în Bulgaria după ce se va face deşartarea Turciei de cătră trupele imperiale, ea nu va întrece 50,000 de ómeni; ţara ocupată va purta cheltuelele pentru întreţinerea lor. Trupele de ocupaţiune ruse din Bulgaria vor întreţiné comunicaţiunile lor nu numai prin România, ci şi prin porturile mării Negre Varna şi Burgas, unde vor organisa pentru durata ocupaţiunei depourile necessare.

Art. IX. Mărimea tributului care are a plăti Bulgaria curţii suzerane, plătindu'l Bancii, pe care mai tărḑiu o va desemna înalta Pórtă, şi prin înţelegere între Rusia, guvernul ottoman şi cele lalte puteri la finele anului întâiu al activităţii organisaţiunei noue, se va ficsa mai pe urmă.

Acest tribut va avé de basă veniturile aprocsimative a întregului teritoriu, care va aparţiné principatului.

Bulgaria va lua în sarcina sa tóte acele sarcine pe care înalta Pórtă le au avut asuprăşi faţă cu societăţile private a căliĭ ferate Rustschiuk-Varna, după o înţelegere între înalta Pórtă şi guvernul Principatului şi administraţiunea societăţii căliĭ ferate. Înţelegerea la cele lalte căi ferate ce ar trece prin Principat, va fi pusă iarăşi unei înţelegeri comune între guvernele şi societăţile respective.

Art. X. Înalta Pórtă va avé dritul de a se folosí de drumul prin Bulgaria pentru transportul trupelor sale, a muniţiunelor, proviantului pentru acele provincie ce sûnt dincolo de principatul Bulgariei şi vice-versa pe drumuri înadins designate. Pentru a evita dificultăţile şi neînţelegerile la aplicarea acestui drit se va stabili un regulament pentru a garanta necesităţile militare, a cărui condiţiuni se vor stipula în termin de trei luni de la ratificaţiunea documentului de faţă prin o înţelegere comună între înalta Pórtă şi administraţiunea Bulgariei. — Se înţelege că acest drit se întinde numai asupra trupelor ottomane regulate, iar irregularii Baschi-Buzucii Cerkezi vor fi escluşi.

Înalta Pórtă 'şi reservă dritul ca serviciul sĕu postal să pótă trece prin Principat, şi de a întreţine prin el o linie telegrafică, şi aceste doue puncte se vor regula în modul şi timpul sus arătat.

(Va urma.)

Varietăţi.

* (Primariul unei comune românesci — un evreiu). Din comuna Vulcan (pretoriatul Petroşeni) ni se scrie următórele: „În ḑilele aceste s'a făcut aici alegerea de jude comunal. În comuna nóstră, afară de trei oficiali, nu se află suflet neromânesc. Cu tóte aceste resulta-

tul alegerei a fost, că un evreu arendal acestei comune curat românesci! Mijlocul de care s'a servit nobilul arendator pentru de a reuşí a fost vinarsul, care curgea în dar pentru alegători".

„Nu fac imputare poporului", continuă corespondentul nostru, „căci acesta este tocmai ca şi o plântă înaltă şi subţire, în cătrău o suflă vêntul într'acolo se plécă; dar demn de imputare este preotul român (greco-catolic) din comuna nóstră, carele, dacă ar fi fost precaut şi cu simţ naţional, (precum ii place a se numí) ar fi mişcat tótă pétra, numai ca fiii sĕi sufletesci să nu încredinţeze sórtea lor unui evreu, care, precum scim cu toţii, lucră numai pentru interesul lui particular!"

* (În Bulgaria) s'au luat mĕsuri, ca prin moşee să nu se mai facă vinerile rugăciunile obicinuite pentru califi, ci pentru autorităţile publice ale ţĕrei.

* (Prisonieri turci ai României). — După o depeşă adresată pentru ântâia óră de către Pórtă ministrului de esterne al României, guvernul turcesc se declară gata de a tracta despre estradarea prinşilor turci. Acéstă depeşă esprimă totodată recunoscinţa Porţei pentru buna tratare şi îngrijire ce au avut prinşii turci în România. Un comisar special turc va vení la Bucuresci spre a primí prinşii.

Acéstă urmare a Porţei se póte considera ca cel dintâiu paş făcut de către ea spre o recunóscere cel puţin tăcută a neatârnărei României.

* (Spesele conclavei din urmă) se urcă la 1,100,000 franci. Ne potêndu-se hotărî înainte cât timp va ţiné conclava s'au cumpĕrat provisii pentru trei luni şi s'au procurat o apotecă întrégă pentru a prevení tuturor bólelor ce s'ar puté iví în conclavă. În suma amintită sûnt cuprinse şi lefile amploiaţilor ai conclavei, plata meserieşilor, mobile etc. O mare cuantitate din provisiile de hrănă s'au vêndut după sfêrşirea conclavei, dar nu cu mult mai mică au fost aceea, care a consumat'o colegiul de cardinali.

* (Cât costă nasul unei domnişóre frumóse?) Curtea de apelaţiune din Paris, avù în ḑilele aceste să hotărască acéstă întrebare fórte dificilă. Societatea „Omnibus" din Paris fù adecă pârâtă de un cutare domn Cambuzat puncto despăgubire pentru un nas perdut. Domnisóra Cambuzat, fiica pârâtoriului, se aflase într'o trăsură a numitei societăţi, când prin o ciocnire se sparse un geam al trăsurei şi tinera damă fù rănită la nas. La început rana nu se băga în samă, dar mai târḑiu ea se făcù tot mai mare astfel încât după părerea medicilor faţa damei va rĕmâné pentru totdeuna diformată. La instanţa primă, înaintea tribunalului civil, domnul Cambuzat pretindea pentru fiica sa 25,000 franci despăgubire. Representantul societăţii s'a arĕtat fórte prevenitoriu şi a făcut domnişórei Cambuzat tot feliul de complimente, i-a spus, că ea astăḑi este tot aşa de frumósă ca şi mai nainte etc. Însĕ numai cu complimentele domnişóra nu se putù mulţămí. Instanţa primă a hotărit, că societatea are de a plăti 1000 franci despăgubire. Curtea de apelaţie însĕ a urcat suma acésta la 5000 franci. Acum cel puţin se scie cam cât este vrednic un nas nevătămat a unei dame!

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARA.

Caracterul confesional al scólelor.

(Reprivire istorică).

(Urmare).

Pe basa croită de sinodul diecesan din 1850, episcopul Andreiu a condus tréba scolară în timpul regimului absolutistic, care ţinú aprópe 10 ani, până când pentru biserica nóstră romănă ortodocsă se deschide cu anul 1860 o eră mai favorabilă. Deşi în timpul regimului absolutistic tótă tréba scolară a zăcut pe umerii episcopului Andreiu ne mai fiind posibil conchemarea vre unui sinod eparchial — totuşi ea a progresat în mod însemnat, căci la stăruinţele lui s'au înfiinţat scóle prin comunele, pe unde mai înainte nu se aflau de fel scóle, ér cele vechi se acomodară recerinţelor moderne. În anul 1862, precum se constatéză prin date statistice, erau la 600 de scóle, s'au ridicat edificii scolare corespunḑĕtóre, salariele, învĕţătoresci s'au îmbunătăţit, ca învĕţători s'au aşezat bărbaţi cualificaţi şi s'au compus şi edat în tipografia propriă manuale corespunḑĕtóre de scólă. Acésta îmbunătăţire a fost posibilă mai ales prin buna relaţiune şi prietinie, ce numitul arhiereu sciù să susţină cu organele politice începênd dela cei mai înalţi funcţionari până la prefecţii cercuali.

Este de interes a caracterisa la acest loc posiţiunea scólelor nóstre în timpul regimului absolutistic, care posiţiune asĕmănându-o cu cea de astăḑi la tótă întêmplarea a fost cu mult mai favorabilă.

Pe timpul regimului absolutistic învĕţămêntul în patria nóstră era concreḑut confesiunilor respective. Inspectorul suprem al scólelor nóstre era Episcopul. Regimul statului purta numai un fel de control, ca causa scolară să înainteze. Spre scopul acesta organele politice erau îndatorate a da tot sucursul putincios, pentru înfiinţarea de scóle în tóte comunele. Ca mijlocitori érăşi între regim şi confesiunile singuratice, şi tot deodată ca referenţi în trebile scolare la guvernul ţĕrii, erau aşa numiţii consiliari de scóle pentru fie care confesiune. Raportul între Episcopul nostru, ca inspector suprem de scóle confesionale şi între regim 'l caracteriséză fórte nimerit însuşi consiliarul c. r. de scóle dl Dr. Pavel Vasiciu într'un raport al sĕu din a. 1860 asupra scólelor, unde între altele ḑice:

„Să vedem acum ce s'a făcut din partea stăpânirei pentru scóle preste tot, şi în deosebi pentru noi. S'a trămis un comisariu ministerial în Transilvania în véra anului 1850, ca să se convingă în faţa locului despre scóle şi despre învĕţămênt cu o însărcinare ca să cerceteze relaţiile faptice înriuritóre asupra acestora; ca să se înţelégă cu persóne practice, cu persóne de specialitate asupra celor ce au de a se face spre întroducerea unui învĕţămênt mai potrivit stărilor de faţă şi mai corespunḑĕtor scopului, şi ca să se înfiinţeze un consiliu scolastic, în care să se concentreze tóte trebile scolare, ale tuturor popórelor şi confessiilor. — *Tot odată s'a pus şi în privinţa scólelor populare acel principiu salutar, că aceste au să se organiseze în conţelegere cu Episcopii şi cu consistoriele, căror tot odată li s'a făcut şi cunoscut cum că stăpânirea privesce fiinţa scólelor populare, ca o trébă comună a statului şi a bisericii şi că ea este aplecată a da bucuros şi acelor Episcopi şi Consistorii influinţa asupra scólelor şi acolo unde până aci n'a avut, şi că cea mai mare băgare de sémă merită scólele populare ale Romànilor.*

Pe basa acestui princip firesc, a trecut şi la noi tréba scolară acolo, unde trebuia de mult să fie, adecă la biserică, şi aşa parochul locului s'a făcut director local al scólei, adecă acel organ, care după cinul sĕu este îndatorat a avé cea mai mare îngrigire pentru scólă. Protopopul inspector districtual al scólei, éra Ordinariatul sau Episcopia oficiolatul de scólă diesesan. Şi ca să nu se nască vre-o colisie între diregătoriele de scóle preoţesci, şi între oficiolatele politice, pe care le-a însărcinat cu îngrijirea de scóle c. r. Locuţiinţa din activitatea, ce i se cuvine ei, ca cea mai înaltă diregătorie de scólă, care are să pună la rênduială şi să conducă trebile scolare, s'a făcut acea disposiţie în privinţa activităţii organelor, ce au de a influinţa în trebile scolare, ca trebile din lăuntru ale scólei, adecă învĕţămêntul şi disciplina să se ţină de inspecţia scolară preoţéscă, adecă de parochul locului ca director, de protopopul cercului, ca inspector cercual sau districtual, şi de Ordinariat, ca oficiul de scólă diecesan, care organe sûnt chiemate a esecuta prescrisele legiuite eşite în privinţa acésta, éră din contră îngrigirea pentru rindul din afară şi pentru trebuinţele materiale ale scólelor populare să se ţină mai cu sémă de diregătoriile politice. Însă organele de scólă preoţesci şi politice au să se sprijinéscă împrumutat, şi în trebile scolare, cari ating amendoue cercurile de activitate, să lucre tot déuna într'o coinţelegere."

(Va urma).

Sciri ultime.

(După „S. d. T.-B.")

Petersburg, 5 Aprile n. „Agence Russe" ḑice: Dacă şi cabinetul britanic ar face propunerile sale după cercularul lui Salisbury, care cuprinde objecţiunile acestuia, însĕ într'un mod amicabil, precum a făcut Austria, propunerile cabinetului britanic, ca şi cele ale cabinetului din Viena ar puté serví pentru a deschide calea la o înţelegere comună.

Berlin, 5 Aprilie n. Un articul în „Nordd. Allgem. Ztg." accentuéză: Condiţiunile de pace de la San-Stefano nu pot suscita nici un temeiu de îngrigire pentru un german cu totul nepărtinitoriu, că s'ar periclita interesele germane. Germania póte concede Rusiei amice resultatele, însĕ pentru Germania nu este indiferent dacă Rusia prin pretensiunile sale vine în opositiune cu alte staturi aşijderea amice cu Germania, care desvoltându-se mai departe pórtă în sine periculul unui resbel european. Germania doresce pacea pentru tóte staturile. Procederea din septămânile din urmă n'au contribuit a face impresiunea, că negoţiatorii de la San-Stefano au dinaintea ochilor nestrămutate graniţele, între care s'ar afla mĕsura posibilă a concesiunilor, care ar fi de a se face puterilor interesate cu ocasiunea regulărei orientului. „N. A. Zeitung" e de părere: Starea lucrurilor de acum se putea încungiura, dacă Rusia, după căderea Plevnei, se înţelegea cu puterile interesate, séu dacă ar fi arĕtat Austriei, înainte de căderea Plevnei, clar condiţiunile sale. Dificultatea principală este, că Rusia prin tratatul de pace este acum legată, dar nu atât în pretensiunile Angliei şi Austriei Tóte trei puterile sûnt înţelese în ce privesce o reformă totală. De aceea contrarietate principială nu esistă; este dară speranţă că se va afla şi formula pentru împăcarea intereselor.

Bursa de Viena

din 24 Marţiu (5 Aprilie) 1878.

Metalicele 5%	60 40
Imprumutul naţ. 5% (argint)	64 50
Imprumutul de stat din 1860	110 25
Acţiuni de bancă	794 —
Acţiuni de credit	208 25
London	122 25
Argint	106 80
Galbin	5 76
Napoleon d'aur (poli)	9 78
Valuta nóuă imperială germâuă	60 25

Economic.

Sibiiu, 2 Aprilie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.10—10.10; Grâu sĕcăreţ, fl. 7.90—8.70; Sĕcară, fl. 6.60—7; Orz fl. 6.—; Ovĕs fl. 3—3.40; Cucuruz fl. 6.40—7; Mălaiu fl. 7; Cartofi fl. 2.30—3; Semênţă de cânepă fl. 9—10; Mazere fl. 9.50; Linte fl. 13—; Fasole fl. 8.50; Făină fl. 7.50; Slănină (clisă, lard) pro 50 chilo fl. 35.—; Unsóre de porc fl. 30.—; Luminări de sĕu pr 50 chilo fl. 30.—; Sĕu de luminări fl. 26.—; Săpun fl. 22.—; Fên pro 50 chilo fl. 90—1.10; Cânepă fl. 28—30; Lemne vĕrtóse de foc pro metrul cubic fl. 3.20; Spirt pro grad 52½—75 cr.; pro chilo: carne de vită 30—38 cr.; Carne de viţel 40—44 cr.; Carne de porc 40—44 cr.; óue, 10 de 20 cr.

Făgăraş, 29 Martie n. Pro hectolitră: Grâu fl. 9.50—10, grâu sĕcăreţ fl. 8—8.50, sĕcară fl. 6.50—6.80, cucuruz fl. 6—6.40, mazere fl. 10—11, ovĕs 2.90—3.10, fasole fl. 8.50—9, cartofi fl. 1.60—2.40, prune fl. 8—8.50, mălaiu fl. 8.50—9, linte fl. 14—15, Slănină (clisă, lard) pro 100 chilo fl. 70—80, unsóre de porc fl. 73—75, său de luminări fl. 60. Fên fl. 2—2.60, cânepă fl. 56—60, săpun fl. 64, Sĕpun fl. 64, pro chilo: carne de vită 34 cr., carne de viţel 34 cr., carne de porc 44 cr., carne de miel fl. 1.20—2, óuĕ 7—8 de 10 cr.

Estras din fóia oficială „Budapesti Közlöny."

Licitaţiuni: în 24 Aprilie şi 24 Maiu imobil. lui Ioan Lopata în Uifaleu-român. (tribun. Baia-mare); în 18 Maiu şi 18 Iunie imobil. Dochiei Bohăţel în Poiana (trib. Dej); în 4 Maiu şi 4 Iunie imobil. lui Andreiu Pildner şi soţiei sale în Hambaf (tribun. Sibiiu); în 24 Aprilie şi 24 Maiu imobil. lui Bucur Ganea în Sâmbăta de sus (jud. cerc. Făgăraş); în 18 Aprilie imobil. lui Simeon Dragoviciu în Buidoş (tribun. Dej); în 6 Maiu şi 6 Iunie imobil. lui Mihaiu Schuster în Şura mică; în 8 Iunie şi 8 Iulie imobil. lui Gustav Wendel şi soţiei sale în Mercuria (tribun. Sibiiu); în 16 Aprilie imobil. rĕmasului după Ioan Danciu în Reteag (trib. Dej); în 27 Aprilie şi 27 Maiu imobil. lui Ladislau Vitan în Deva (tribunal); în 4 Maiu şi 4 Iunie imobil. lui Ioan Alexi în Parva (jud. cerc. Năsĕud).

EDICT.

Maria născută Ioan Cojocariu din Braşov a părăsit cu necredinţă de la 1 Ianuariu 1875. pe legiuitul ei bărbat Nicolau Harmăneanu tot din Braşov fără de a se sci locul unde se află, este prin acésta citată, ca în termin de un an şi o ḑi să se presenteze înaintea subscrisului for matrimonial, căci la din contră şi în absenţa ei se va pertracta şi decide procesul divorţial intentat asupräi de sociul ei.

Braşov, 3 Martie 1878.

Forul matrimonial gr. or. al tractului I. al Braşovului.

Iosif Bărac m. p.
protopresb.

2—3

Depuneri de capitale pentru fruptificare

se primesc la institutul subsemnat:

a) pe lângă anunciarea rădicării în sensul statutelor cu 6% interese;

b) sub condiţiune de a se anuncia institutului rădicarea depunerii la 3 luni înainte cu 6½ % interese;

c) sub condiţiune de a se anuncia institutului rădicarea depunerii la 6 luni înainte cu 7% interese.

Interesele încep cu ḑiua, care urméză după ḑiua depunerii capitalului, şi încétă cu ḑiua premergătóre ḑilei, în care se rădică depunerea cu acel adaus înse, că numai după acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institut cel puţin 15 ḑile.

La dorinţa deponentului se pot stabilí în ḑiua depunerii capitalului şi condiţiuni speciali de esolvire, cari se însémnă apoi în libel şi în cartea depunerilor institutului. În atare cas restituirea depunerii urméză după aceste modalităţi speciali.

Depunerile trămise prin postă pe lângă comunicarea adresei deponentului se resolv totdeuna în ḑiua primirei.

Asemene se pot efectuí prin postă anunciuri şi rădicări de capitale.

Sibiiu, 28 Marţiu 1878.

„Albina",
Institut de credit şi de economii.

2—4

Redactor respunḑĕtor: **Nicolau Cristea.**

Editura şi tiparul tipografiei archidiecesane.